

percipere possint, C. absque debita ab Ecclesia subjectione, N. Profecto Petrus eam non commendat in ordine ad eos, qui epistolas Pauli ac ceteras Scripturas depravabant ad suam ipsorum perditionem (II Pet., III, 16), qui proprie erant *inducti et instabiles*, quos pariter unice arcer Ecclesia ab earum lectione, ne illas depravantes exitum sibi consiscant. Nunquam enim doctos seu saltem græcam latinamve linguam callentes legere Scripturas Ecclesia prohibuit. Hinc concidunt, que ex Actis apostolicis, Petri ac Pauli monitis obliquitur, quibus Ecclesia semper obsecuta est (1). Psalmista vero non de speculativa, seu theoretica scientia aut scrutatione legis divinae loquitur, sed de practica illius custodia, ut patet tum ex contextu, tum ex hebraicæ vocis linguarumque affinitate, syriacæ et chaldaicæ, vi, in quibus habetur: *custodiunt* (2).

Ad 6. D. Juxta disciplinam illorum ætate vigentem, C. secus N. Diversa rerum adjuncta diversam disciplinam exposcent. Si ætate hac nostra illi ipsi vivent patres, in tanta videlicet versionum vulgarium colluvie, quæ ab hereticis vitiate sunt, in tanta plurimorum hominum levitate et arrogantiæ, qui velut judices insurrexerunt adversus Ecclesiam, in tanta demum hereticorum vafricie, qui adulteratis hisce versionibus insidiantur quotidie fidelibus, post tot Ecclesiæ ac rom. pontificum decreta ad amovenda ejusmodi pericula, profecto patres pro amore quo flagrabant erga catholicam fidem, alia prorsus ratione et scriberent et loquerentur (3).

Hac ratione optime inter se componuntur s. Clemens I. et Clemens XI. Uterque studebat fidelium utilitati, sed diversa ratione, quia media quæ idonea

(1) Cf. Fontana, op. et loc. cit. in prop. 80. cap. 5. col. 714, seqq.

(2) Cf. Polyglotta Walton in quibus hebraica vis expõnitur per *Custodes*, nempe mandatorum Dei, et in vers. syriaca expõnitur per *conservant*. est enim יְהוָה, particip. in statu constructo. Cf. etiam Tirinum in hunc psalmum.

(3) Cf. Petrum Litzetum in opusc. « De sacris libris in vulgare eloquim minime vertendis » quod pariter extat in cit. « Collect. auctorum s. Scripturae vulgares translationes damnantium », pag. 27, necnon Aloysium Mozi S. J. in op. « Il falso discepolo di s. Agostino convinto di errore. » Venezia 1779. part. I. cap. 2. Item P. Cherubinum a s. Joseph in prolixa dissert. XV. « Circa versionum vernacularum lectionem omnibus indiferenter permittam ac debitam, » in « Apparatus biblici, » tom. IV. p. 216, seqq. Sex continet partes in quibus hereticorum, jansenistarum, Arnaldi præcipue in his quæ apposuit regule IV. Indicis, aliquotum illorum fautorum argumenta discutit, ac solvit copiosissime, usque ad pag. 618.

fuerunt primis christianis sub Clemente I, non solum incepta, imo vero perniciosa evaserunt sub Clemente XI, non quidem in se, sed respectu fidelium, ob adjuncta paulo ante commemorata. Utrique propterea parendum erat, ut filios decet parentibus morem gerere diverso tempore diversa precipientibus.

Ad 7. N. Ad prob. D. Minus idoneæ sunt mulieres ad hereses excogitandas, Tr. ad eas; ubi semel imbutæ his fuerint, tenacius retinendas ac facilius disseminandas. N. Quamvis enim hereses feminæ passim, ut quæ ingenii tenuioris sunt, non primæ excogitent, attamen illis, ubi semel imbutæ fuerint, ut frequens docui: experientia, nihil est ad hereses promovandas magis idoneum. Praetermissi siquidem exemplis a s. Hieronymo commemoratis de nicolaitis, marcionitis, gnosticis, montanistis, arianis qui constanter feminis usi sunt ad suos propagandos errores (1), atque nostra haud pauca suppetunt quæ aperte ostendunt quid feminæ valeant ad errores quies semel imbutæ fuerint pugnaciter animo retinendos disseminandosque. Moniales Portus Regalis nunquam dimoveri potuerunt ab erroribus jansenianis (2). Quapropter longe difficultiore se præbet s. Sedes in concedenda facultate contrahendi nuptias cum heretica, quam cum heretico viro, quia experimento didicit frequentius contingere, ut uxor heretica virum pervertat, quam ipsa ab illo ad fidem catholicam adducatur.

Et has quidem difficultates ad abundantiam solvimus ad vindicandam Ecclesiæ et rom. pontificum agendi rationem quam, hereticis cogentibus, superioribus annis adoptarunt. Ceterum vix nunc temporis aliqua gens est, quæ Biblia non habeant in vernacula lingua conversa, iisque non utatur, probantibus, aut saltem non obninetibus rom. pontificibus et episcopis, quum certiores facti sunt de versionum fideitate, atque congruentibus explanationibus, quæ perversionis periculum amoveatur.

(1) Cf. in epist. CXXXIII. ad Ctesiphontem, n. 4. ed. Val. lars.

(2) Cf. Francisci Simonis, *De fraudibus hereticorum*, p. 1. *Fraude VI*. Item lepidas historias quas refert auctor op. eui tit. « Le véritable esprit des nouveaux disciples de s. Augustin. » Bruxelles 1706. præserium tom. I. lett. VII. XI. XVI. tom. II. lett. XVIII. XXIII. tom. III. lett. XXXIV. Etiam Lutherus commendavit proselytismum, cuiusdam feminæ Agua nuncupatæ, quæ, ut refert Seckendorf, *Comm. de luth.* lib. I. § 126, se exhibuit Ingolstadt ad publice ex eathedra disputandum circa Scripturam tum latine tum germanice in favorem Lutheri. Cf. Audin. *Hist. de la vie de Luther*, tom. I. p. 428. seq.

## SECTIO II.

### DE TRADITIONE.

*Traditionis* nomen amplissimum habet significacionem; complectitur enim institutum quodvis a primevo aliquo fonte profluens, quod sive scripto, sive viva voce, aut praxi ad posteritatem pervenerit. Exinde partitio traditionis oritur in *scriptam*, *oralem* et *practicam*. Heic vero traditionis vocem usurpamus ad de-

ctrinam significandam, quæ aut fidem aut mores aut disciplinam afficit, ac viva voce, aut praxi etiam primum transmissa est. Si traditio habeat pro objecto fidem aut mores et a Christo atque ab apostolis seu Evangelii præconibus originem dicit, *dogmatica* et *divina nuncupatur*; si autem pro objecto habeat disci-

plinam, et ab apostolis prout fuerunt Ecclesiæ pastores, aut ab Ecclesia repeti debet, *disciplinaris* audit. Res porro disciplinariæ diversa ratione proponi cum possit, vel scilicet ut perpetuo vigeat, vel ut ad tempus; tum etiam vel per modum præcepti, vel per modum censilli; tum denique vel ut vim habeat in peculiaribus locis vel ut in Ecclesia universa: exinde receptæ ac tritæ sunt penes theologos disciplinariæ hujus traditionis multiplices divisiones. Nam ratione *auctorum* vel apostolica, vel ecclesiastica ab iis nuncupatur; ratione *durationis*, perpetui aut temporalis; ratione *obligationis* præcepti aut consilii; ratione *de loci*, localis aut universalis (1).

Controversia quæ catholicos inter ac protestantes ferret, circa traditiones dogmaticas seu divinas versatur. Quamvis enim fateantur protestantes eodem pietatis sensu quo prosequimur Scripturas, excipiantur ac venerandas esse ejusmodi traditiones si existarent, inficiantur tamen illarum existentiam (2). Nam pro certo assumunt quæcumque ad fidem ac salutem necessaria sunt, sacris fuisse litteris consignata; cetera vero quæ scripta haud sunt, veluti adiaphora saltem spectant.

Priusquam ulterius progrediamur, præmittere debemus, secernendam sedulo esse *traditionem a mediis* quibus traditio illa primæva dogmatica et divina ad nos usque pervenit, et quorum ope eam cognoscimus. Prout enim traditionis existentia articulum fidei constituit, ex sola Ecclesia auctoritate, uti de Scripturis diximus, pendet, quæ integrum fidei depositum a Christo accepit; ejusque auctoritatibus velut regulæ fidei proximæ iunitur, dum et hunc articulum profitemur; ac deinceps eadem traditione utinam uti fidei regula remota ac partiali ad reliqua dogmata probanda, quæ per eam accepimus. Prout igitur theologi munus ac partes sustinemus, investigamus et in fundamenta quibus innixa Ecclesia decernit admittendas traditiones esse, et in media per quæ traditiones de quibus loquimur ad nos profluxerunt, quibusque nobis innoverunt, ut eas adstruamus adversus protestantes... Comperimus autem plura haec fuisse, immo et esse sive generalia, sive particularia, que deinceps enumerabimus. Ex his enim mediis eu totidem quasi canalicibus aut rivulis aquam, ut ita loquamur, pri-

(1) Ut hæc exemplis illustreremus, ad traditionem apostolicam pertinet disciplina circa ritum administrandi baptismum per immersionem, circa observationem dominicæ dies substitute sabbato; jejuniū quadragesimalē, permissionem aquæ cum vino in calice offerendo, quæ etiam per modum præcepti et quidem *perpetua* ac universalis constituta sunt, si primum excipias; *temporalis* habetur exemplum in præcepto de abstinentia a sanguine et suffocato; per modum *consilii*, ut professio celibatus; ecclesiastica et localis traditio habenda est observatio e. g. jejuniū in sabbato, quæ olim Romæ obtinebat.

(2) Cf. Bellarm. *De verbo Dei*, lib. IV. cap. 2. et Walenburgicos, tract. 6. *De testimonis seu de traditionibus*, cap. 3. Quare noui abhorrent novatores a definitione concilii Tridentini, quæ anathema dicunt iis qui traditiones Christi ipsius ore ab apostolis acceptas, vel ab ipsius apostolis Spiritu s. dictante quasi per manus traditas scientem contemnerent, dummodo a questione *facti* abstraheretur. Etenim ipsi non *fus* sed *faction* inficiantur, existentiam scilicet negant traditionum de iis quæ ad fidem moresque pertineant quæque in Scripturis non continentur.

mæva traditionis divinæ haurimus ac derivamus.

Hæc propterea methodus erit, quam hac in quaestione consectabimur, ut prius vindicemus necessitatem et existentiam divinæ traditionis; deinde investigemus media per quæ traditio ad nos pervenit, sive hæc generalia sint, sive peculiares. In tria proinde capita sectionem hanc majoris perspicuitatis gratia disperiemur.

#### CAPUT I. De necessitate et existentia traditionis.

Ut legitimus controversiae que agitantur cum protestantibus, status dignoscatur, animadvertisendum est, ipsos non plane omnes rejicere traditiones, etiam quas divinas ac dogmaticas vocamus. Siquidem ipsis imprimis fatentur ab initio sola traditione orali et practica universam Christi doctrinam in Ecclesia vivuisse, cum haud ignorant serius divinos esse libros conscriptos (1). Distinguunt preterea duplicitem traditionis speciem, etiam postquam sacrorum librorum completus est numerus, traditionem videlicet quam *inhæsivam* vocant, ac traditionem quam *declarativam* appellare consueverunt. Inhæsiva ab ipsis dicitur, quæ dogmata ipsa eadem tradit, quæ in sacris litteris continentur. Nam dogmata, quæ sacra Scriptura exhibet, etiam ex communi fidelium sensu innoescunt, qui propterea adhiberi in confirmationem potest veritatis, non quod ille solus sufficiat, sed quod testimonium perhibere queat dogmati in canoniciis libris expresso (2). Declarativa vero est quæ disertius explanat quod sacrae litteræ breviter aut minus perspicue docent (3). Hæc traditio declarativa in eo ab inhæsiva discriminatur, quod ista non doceat nisi ipsissima dogmata quæ sunt in Scripturis expressa, illa vero sit uberior eorumdem expositio, que in illis minus perspicue continentur. Jamvero novatores

(1) Hoc fatetur vel ipse Shuttleworth, rector novi collegii Oxoniensis, in op. *Not tradition, but scripture*, seu: *Non traditio, sed scriptura*. Ed. 2. Lond. 1839. pag. 20. aliisque admittunt apud Esslinger in opusc. saepe allegato: « Apologie de la religion catholique par des auteurs protestants, » etc. § 2. ubi *De traditione*.

(2) Hujus rei exemplum ponunt in dogmate de Christi resurrectione, quod non solum ex sacris litteris, verum etiam ex communi constat fidelium sensu, adeo ut si Scriptura periret, hoc dogma ex sola etiam traditione innotesceret. Hinc factum est, ut Ecclesia non sola Scriptura, sed communio quoque fidelium sensu dogmata adstrueret. Nescio Straussius qui resurrectionem Christi ad mythos relegat, huic principio acquiesceret. Ceterum Moehler in *symbolique*, tom. II. § 58. apte hanc traditionem *subjectivam* appellat. Juverit ejus verba afferre, quæ hoc argumentum mirifice illustrant: « Ce sentiment commun, ait ipse, cette conscience de l'Eglise est la tradition dans le sens subjectif du mot. Qu'est-ce donc que la tradition considérée sous ce point de vue? C'est le sens chrétien existant dans l'Eglise, et transmis par l'Eglise; sens, toutefois, qu'on ne peut séparer des vérités qu'il contient, puisqu'il est formé de ces vérités et par ces vérités: en un mot, la tradition, c'est la parole de Dieu vivant éternellement dans le cœur des fidèles. C'est à ce sens catholique qu'est confiée l'interprétation de l'Ecriture Sainte; l'explication donnée par lui forme le jugement de l'Eglise, et voilà pourquoi celle-ci est juge en matière de foi [judecet controversiarum]. »

(3) Exemplo sit traditio de reali Christi praesentia in eucharistia, qua eorum verborum: *Hoc est corpus meum*, sensus exprimitur et determinatur; traditio item de eucharistia parvulis non necessaria, que verba Christi Jean. VI. *Nisi manducaveritis*, etc. ad solos adulti coacta, ei ita porro.

utramque hanc traditionis speciem admittere non abnuunt, cum denum in auctoritatem Scripturæ resolvatur, ac subsidio tantum nobis esse possit ad dogmata in Scripturis tradita melius cognoscenda. Respuunt igitur traditionem a verbo Dei scripto *distinctam*, nullamque vim esse contendunt traditioni *per se inspectæ*, et a sacris litteris separatae. Imo eam spectant veluti originem præcipuum secundumque totius corruptæ quæ juxta ipsos romanam sive catholicam Ecclesiam coquinat (1).

Dum itaque necessitatem et existentiam divinæ pugnacæ traditionis adstruimus, de illa disserimus quæ distincta est a verbo Dei scripto, eamque ex mente concilii Tridentini propugnamus, quod declaravit doctrinam catholicam contineri non solum in libris scriptis, sed et sine scripto traditionibus, quæ ipsius Christi ore ab apostolis acceptæ, quasi per manus traditæ, ad nos usque pervenerunt (2); ac deinde anathema in eum dixit qui traditiones predictas sciens et prudens contempserit (3). Sit igitur

**PROPOSITIO.** — *Præter sacram Scripturam admitti nec essario debent traditiones divinæ dogmaticæ ab illa plane distinctæ.*

Complexi sumus in propositionis enuntiatione traditionum divinarum ac dogmaticarum *necessitatem* et *existentiam*, cum ab invicem sejungi nequeant, ac probationes utrumque conscient. Adjecimus autem vocem *dogmaticæ* ad præcludendum illorum protestantium effugium, qui etsi fateantur non omnia in sacris litteris quæ Christus et apostoli Spiritu sancto inspirante docuerunt, contineri, contendunt tamen ea quæ sacris libris non includuntur, adiaphora esse minimeque ad salutem necessaria (4). Subjunxit præterea admittendas ejusmodi traditiones a *Scriptura plane distinctas*, ad excludenda relata eorumdem placita circa traditiones mere *inhæsivas* ac *declarativas*. Quibus ita dispositis, sic accedimus ad asserta propositionis veritatem vindicandam.

Præter Scripturas necessario admitti traditiones divinæ ac dogmaticæ debent ab illis plane distinctæ, si absque ejusmodi traditionibus nobis constare nequeat fide divina tum de numero, tum de canonicitate divinaque sacrorum librorum inspiratione, aut de dogmatico legitimo eorumdem sensu, tum de pluribus aliis articulis fidei quos nobiscum protestantes

(1) Inter quos eminet Shuttleworth, cuius verba postea afferemus.

(2) Sess. 4.

(3) Ibid.

(4) Cum autem vel ipsi intelligentem item moveri posse de legitimo Scripturarum sensu, ut huic incommodo occurrent protestantes, distinxerunt alii inter dogmata *pragmatica* et *fundamentalia* religionis christiane, et *secundaria* ac *inferiora* pragmaticis; priora dixerunt clarissime sc̄ris in litteris exprimunt, posteriora vero affirmarunt secundum regulas interpretationis logice ex sacris litteris erudi posse. Quia in re non multum abhorrent a traditione *declarativa*, non ut per ipsam dogma adstruamus, sed ut illa utamur tanquam subsidio ad conclusionem ex sacris litteris eruendam. Si vero supersit in legitimo Scripturæ sensu eruendo aliqua obscuritas, sinunt quempiam abundare in sensu suo, cum autem ad fidei unitatem sufficiere eam quam vocant fidei concordiam in articulis fundamentalibus atque pragmaticis.

prostinentur; si talis præterea constans fuit totius antiquitatis sensus; si id denum natura ipsa rei postulat, haud paucis ipsis doctoribus protestantibus assentientibus: atqui ita se res habet. Sic porro partes minorem propositi argumenti ostendimus.

Ac I quidem protestantes nobiscum sacros libros admittunt, eosque uti divinitus inspiratos et canonicos nhabent (1), imo vero unicum fundamentum ac regulam credendorum agendorumque adequatam illos esse contendunt. Porro fieri omnino nequit, ut sine divinis traditionibus certo ipsis ac fide divina constet quinam determinate sint ejusmodi libri, atque utrum fuerint necne divino Spiritu afflante conscripti, cum neutrum in ipsis libris contineatur, et si alicubi utrumque affirmaretur, nodus questionis nondum solutus esset, cum et de hoc ipso libro queri semper merito possit, unde certa fide constet eum tum sacram, tum divinum esse. Huic enim defectui suppleri nequit sive ope critics, sive alias quibusvis humanis adiunctulis, ut suo ostendimus loco (*Sect. I, cap. I, prop. I, et II*), cum humana quævis auctoritas nunquam fidem divinam pariat, quæ nulli errandi formidini subjaceat, ut patet ex fluctibus quibus quovis tempore protestantes etiam circa hunc articul'um agitati sunt, et nunc maxime agitantur. Verumtamen hic agitur de fidei ipsius principio fundamentali et unicō juxta protestantes (2).

2. Sed nec minus necessaria sunt traditiones divinæ ad sensum sacrorum librorum dogmaticum determinandum. Scriptura enim, ut paulo ante ostendimus (*Sect. I, cap. 3, prop. 1*), obscura in quāpluribus locis est, etiam in iis ex quibus fidei veritates pendunt (3). Nisi proinde in subsidium advocetur divina traditio, nihil unquam certi constabit, controversia indesinenter vivent, et unusquisque post inanem conatus in sensu suo abundabit, quin possit

(1) Loquimur, ut patet, de protestantibus quos orthodoxos vocant, seu de iis qui adhuc symbolismo adherent, si quidem de aliis, quid sentiant, diximus.

(2) Sane Newman in op. *Lectures on the prophetic office of the church viewed relatively to Romanism and popular protestantism*, seu *Lectiones de officio propheticæ ecclesiæ spectato in ordine ad romanismum et ad protestantismum*. Lond. 1857. « Omnes sectæ, scribit lect. I, nobiscum (anglicanis) convenient, ac differunt a romanensibus in spectandis Biblio veluti vexillum appellations in inquisitionibus doctrinalibus, quamvis unaquaque diversam ineat in materia fidei. Hinc controversia inter protestantes facilius est, quoniam ad Biblio revocatur circa quæ quilibet disputare potest, sed non est certior, quia duo non inveniuntur; qui secum collineant quodam interpretationem Biblorum, quoniam unusquisque interpretatur ea modo suo » pag. 32 seqq.

(3) Afferamus iterum quæ ibid. prosequitur Newman: « Biblia, inquit, ea ratione scripta non sunt, ut cogant lectorum ad eorum sensum assequendum: duæ non rep̄iuntur secta protestantes quæ convenient in determinanda interpretatione quæ acceptari debeat; atque in hoc casu qualibet suæ propriam prefert interpretationem, propriam doctrinam, propriam linguam, propriam revelationem. Quo fit ut viri acuto ingenio prædicti viderint, ideam ipsam elementarem, quod Biblia sine notis aut commentariis sint solus iudex auctoritativus in fidei controversiis, principium esse in se destructivum, ac practice involvere conclusionem, quod disputatio sit simul et desperata et inutilis, imo et absurdum. » Exinde ostendit quomodo ex ejusmodi principio saltem practice proveniat dubium generale, libertas illimitata credendi quidquid libuerit, ac vix tenendi divinitatem Biblorum. pag. 34. 35.

tum sibi tum ceteris certitudinem comparare. Talis est causa quare sociniani, methodistæ, rationalistæ, mythici tot inter protestantes nacti fuerint sectatores, eum nulla ipsis reliqua via sit, divinis neglectis traditionibus, evadendi ab illorum argumentis, nec eos unquam convictos ad silentium possint adigere (1). Quod vero hic de dogmatibus Trinitatis, Incarnationis et satisfactionis affirmatur, de dogmatibus reliquis dici eodem jure debet, cum nulla certa firmaque subsistere queant, nutabique undique fides nostra, atque reipsa erit, ut ait s. Basilius, « sine traditionibus non scriptis Evangelium purum nomen » (2).

5. Haud pauca insuper dogmata nobiscum admittunt protestantes de quibus silent prorsus aut vix aliquid obscure innunt litteræ sacrae: ejusmodi est baptismi valor ab hereticis aut ab infidelibus administrati; item valor paedobaptismi, quem frustra absque traditionum divinarum subsidio adversus anabaptistas propugnare adnisi sunt protestantes; idem die de ejusdem sacramenti forma (3); de cessatione legis quoad abstinentiam a sanguine et suffocato, de dominico die diei sabbati substituto, aliisque non paucis (4).

4. Hunc porro semper fuisse totius sacrae antiquitatis sensum in agnoscenda necessitate ac existentia divinarum traditionum, luculentiter evincitur et ex patrum effatis, et ex eorum agendi ratione per secula singula.

Primo enim seculo divinarum traditionum assertores habemus Ignatium, Hegesippum ac Polycarpum. S. Ignatius, Eusebio teste, adhortabatur fideles: « Ut sibi a pravis hereticorum opinionibus eaverent... horribusque est, ut apostolorum traditionibus tenaciter inhærerent » (*Hist. Eccles. lib. III, cap. XXXVI. ed. Vales.*). Hegesippus vero, eodem Eusebio referente, apostolicas traditiones quinque libris comprehendit (*Ibid. lib. IV, cap. XXII*). S. Polycarpus apud eundem, verba referebat quæ dicta a Domino ab apostolis ipse audierat, et de virtutibus ejus et doctrina (*Ibid. lib. IV, cap. XIV*).

Secundo seculo divinas et apostolicas traditiones commendat s. Ireneus præclarissime scribens: « Traditionem apostolorum in toto mundo manifestatam, in omni Ecclesia adest respicere omnibus, qui vera velint videre » (*Cont. heres. lib. III, cap. III*). Cum

(1) Sane protestantismus in Anglia et in America quotidianus diffudit, ac pro recta aut prava animi dispositione plerique ex illis sectatoribus aut ad fidei catholicam se recipiunt, aut ad *unitarianum* seu *sociarianum* declinant, aut, ut in Germania potissimum contingit, in *rationalismum* ac *mythicisum* ruunt.

(2) Lib. *De spiritu sancto*, cap. 27, n. 66. En eius verba: « Si consuetudines quæ scripto proditæ non sunt, tanquam haud multum habentes momenti aggrediamur rejicere, imprudentes Evangelium in ipsis rebus præcipuis ledemus. » Edit. Maur. opp. tom. III, p. 54.

(3) Etenim Christus jussit quidem baptizare in nomine Patris, etc., verum hac vaga nimis sunt, neque ex illa Christi iussione colligi per se potest utrum verba adiuberi debeat in collatione baptismi.

(4) Cf. Card. du Perron, *Discours sur l'autorité et la nécessité des traditions apostoliques*, ed. Paris, tom. I, p. 522 seqq. ubi plures articulos enumerat ad finem spectantes, quique nonnisi ex traditione ad nos pervenerit.

(1) Cf. potissimum capp. 19, 20, 21, 22. Longum nimis esse hic omnia referre quæ invicissime hoc de arguento adversus hereticos sui temporis scripsit Tertullianus, quæ mutatis nominibus apprime hereticis nostri temporis convenient. Cf. etiam eundem in lib. *De corona*, cap. 5, et 4.

(2) Δέλης Ιωάννουστον, ἔστω τὰ προσφητὴ τοῖς θεοπνεύστοις λέγοις ένδο τῶν πατερών ἀναστόσεων τε καὶ διδασκαλίων παρεπόμενα, ἀδύτες θεοὶ εργάζονται δὲ τοῖς πατερογένεσισ αὐθεντικαῖς διδασκαλίαις λυστράποις θεοὶ τοῦ πατέρος, οὗτοι τὸν αἰετὸν σωτῆρασσαν. *Strom. lib. VII, cap. 16*. edit. Potterii. Venet. tom. II, pag. 896. Integrum caput de hoc arguento est.

(3) Praef. in lib. I. *περὶ ἁγίων seu De principiis*, n. 2. ed. Mair. tom. I, p. 47.

(4) *Comment. in epist. ad Rom. lib. v. in cap. 6. opp. edit. Paris. 1572. pag. 532.*

tionem ejus offertur, mixtus vino offeratur » (1). Seculo quarto, nobis sese offerunt divinarum traditionum assertores Eusebius Cesariensis, Epiphanius, Basilius, Joan. Chrysostomus, Ambrosius et Hieronymus. Sane Eusebius cum dixisset, Christum in hominum mentibus doctrinam suam descriptissime, subdit : « Ejus vero discipuli .. partim litteris, partim sine litteris quasi jure quadam non scripto, servanda commendarunt » (2); Epiphanius vero : « Traditione quoque, inquit, opus est. Neque enim ex Scripturis peti possunt omnia. Idecirco alia scripto, traditione alia sanctissimi apostoli reliquerunt. Quod ipsum ita Paulus affirmit : *Quemadmodum tradidi vobis* » (3). S. Basilius haec praeclare in rem nostram pariter scribit : « Ex asservatis in Ecclesia dogmatibus, alia quidem habemus e doctrina scripto prodata, alia vero nobis in mysterio tradita recepimus ex traditione apostolica : quorum utraque vim eamdem habent ad pietatem » (4). S. autem Joan. Chrysostomus explanans illud Apostoli : *Tenete traditiones, etc.*, ait : « Hinc est perspicuum quod non omnia tradiderint (apostoli) per epistolam, sed multa etiam sine scriptis, et ea quoque sunt fide digna. *Quamobrem Ecclesiae quoque traditionem censemus esse fide dignam. Est traditio, nihil queras amplius* » (5). Et haec attulisse sufficiat; reliqua enim testimonia, quae ex Cyrillo Hierosolymit. ex utroque Gregorio Nazianzeno et Nysseno, Ambrosio, Hieronymo afferri possent, recoli poterunt apud Bellarminum (6).

Ex seculo quinto, unum laudamus Augustinum, ne prolixiores simus; sic porro loquitur s. doctor : « Illa autem quae non scripta, sed tradita custodimus, quae quidem toto terrarum orbe servantur, datur intelligi vel ab ipsis apostolis... commendata, atque statuta retineri (7), et alibi passim (8). Quod spectat ad secula

(1) Epist. LXIII. ad. Cæcil. ed. Maur. p. 101.

(2) Οἱ δὲ καὶ μετριότεροι... τὰ μὲν διὰ γραμμάτων, τὰ δὲ διὰ ἀγράφων φύλαττους παρεδίδοσσιν. *Demonst. Evang.* lib. I, cap. 8. ed. Paris. 1658. p. 29. Ac rursum lib. I. cont. Marcellum Aneyrat. cap. 1. mirifice traditionem Ecclesie catholicae extollit « quae a fine ad finem terrarum diffunditur, que per non scriptam traditionem sacrarum scripturarum testimonia confirmat et obsignat. » Ib. vol. p. 9. sec. part. ejusd.

(3) Δεῖ καὶ παραδέσσεις πειρασθεῖσαι, οὐ γάρ πάντα ἀπὸ τῆς θείας γραψῆς δύναται λαμβάνεσθαι διό τι μὲν τὸ γράψαι, τὰ δὲ τὸ παραδέσσεις παραδέσσειν οἱ ἄλλοι δέσποτοι, οὓς γράψεις ἀπότολοι, οἱ παρέδεσσαι διηνί. *Hæres.* LXI. ed. Petav. cap. 6. que est *apostolicorum*. Sic enim veteres hæretici se apostolicos dicebant uti recentiores se *evangelicos* nuncupare gloriantur. Sed num arbitriae applicationes poterunt rerum immutare naturam?

(4) Τῶν δὲ τῇ ἐκκλησίᾳ πειρασμένων δογμάτων καὶ παρεδίδοσσαν, τὰ μὲν τὰ ἔγραψαν δέσποτοι τὴν ἐπιρρόην, τὰ δὲ τὰ τὸν ἀπότολον παραδέσσεις διαδέσσειν ήσαν τὸ μετεπίτροπον παρεδέσσεις διπλούς ἀπότολοι τὴν ἀπότολον ἔγραψαν. *De Spiritu sancto*, cap. 27. n. 66. ed. Maur. tom. III, p. 54.

(5) Ἐπειδὲν δῆλον ὅτι οὐ πάντα δι’ ἀπότολος παρεδίδοσσαν, διὸ καὶ πολλὰ καὶ ἔγραψαν δέσποτοι καὶ ταῦτα ιστον ἀξιότερα, ὅτι καὶ τὴν πατέσσον τὴν ἐκκλησίας ἀξιότερα ἔγραψαν παρεδέσσεις ιστοι, μηδὲν πάλιον. *Ibid.* IV. in II. ad *Thessal.* n. 2. ed. Maur. tom. IX. p. 532.

(6) *De verbo Dei* lib. IV, cap. 7. Cf. item Walemburgios tract. cit. *De testimonii seu traditionibus*, ubi accurate singulorum patrum testimonia expendunt, cap. 6. necon Grotzzerum in op. *Defensio operum Bellarmi*. Edit. Ratisbon. tom. VIII. pag. 838 seqq. *Defensio capituli 7. libri IV. De verbo Dei*.

(7) Epist. LIV. ad Januar. n. 1.

(8) Præsertim lib. V. *De Bapt. cont. Donatist.* cap. 23,

insequentia, nec adversarii diffitentur hanc de divinis traditionibus doctrinam obtinuisse (1).

Verum non solum verbis, sed et factis pia antiquitas commune principium de traditione uti fidei regula patefecit. Ostenditur id apertissime ex patrum omnium provocationibus ad receptam in Ecclesia doctrinam, ut haereticorum doctrinas refellerent (2), atque ex regula quam constanter synodi occumenicæ sectae sunt dum dogmaticas definitiones insurgentibus haeresibus opposuerunt, inter quas Nicæna synodus eminet, que sic arianos refellit : « Ecce nos quidem a patribus ad patres per manus traditam fuisse haec regulam demonstravimus » (3); eamdem regulam sectantur synodi Ephesina (4), Chalcedonensis (5), alieque omnes ad Tridentinam usque, ut silentio præterea sint particulares sive nationales, sive provinciales.

5. Naturam insuper rei, de qua agimus, traditionem veluti alteram fidei regulam postulare, patet 1. ex eo quod Christus et apostoli doctrinam suam viva voce tradiderint. Quamvis vero apostoli data opportunitate atque a Spiritu sancto excitati scripta ediderint, nisi evincant adversarii totam plane doctrinam dogmaticam in illis complexos eos fuisse, nihil proficiunt. Jamvero hoc ostendere impossibile ipsi prorsus est, cum nuspam id habeatur, quin potius contrarium haec eadem apostolorum ac discipulorum scripta supponunt, imvero declarant. Etenim Apostolus I. Cor. XI. 2. sic ad fideles scribit : « Laudes vos, fratres, quod per omnia mei memoris estis, et sicut tradidi vobis, præcepta mea tenitis, » et II. ad Thess. II. 14. « State, inquit, et tenete traditiones, quas didicistis, sive per sermonem, sive per epistolam nostram. » Qui iterum ita informat Timotheum quem præfecerat ecclesia Ephesina : « O Timothee, depositum custodi, devitans profanas vocum novitates » (I Timoth. VI. 20). Quae audisti a me per multos testes, haec commenda fidelibus hominibus, qui idonei erunt et alias docere » (II Timoth. II. 2). Eadem habet Joannes, qui his verbis epistolam suam II absolvit : « Plura habens vobis scribere, nolui per chartam et atramentum; spero enim me futurum apud vos, et os ad os loqui » (v. 12). Iisdem pene verbis concludit epistolam III. Idem insinuat, imo declarat in Evangelio, quod postremum est apostolorum scriptum, cap. XX. 30. 51. et cap. XXI. 23. Patet 2. ex eo quod omnis bene instituta respublika, ut ait Tullius, non tam lege scripta, quam non scripta, traditione nempe et consuetudine gubernetur,

n. 51. ubi scribit : « Sunt multa quae universa tenet Ecclesia, et ob hoc ab apostolis præcepta bene creduntur, quanquam scripta non reperiuntur.

(1) Ut Shuttleworth cuius verba paulo infra referemus

(2) Hoc argumentum egregie evolut Moehler in cit. *Symbolique*, tom. II, § 29.

(3) Apud s. Athanas. in *Epist. de decretis Nicænae synodi*, n. 27. et ibid. in append. *Fides in synodo edita*. Cf. quoque *Theodoretum*, *Hist. Eccles.* lib. I, cap. 8. ed. Cantabrig. pag. 50.

(4) Cf. *Acta conc. Harduini* tom. II, col. 1354. seqq.

(5) Ibid. tom. III, col. 450 seqq.

eo magis quod lex utut perspicue exposita fuerit, in varios sensus facile trahitur, nec nisi consuetudine traditioneque, tanquam viva ac loquente voce, reeta ac legitima mutæ per se ac veluti mortuæ Scriptura interpretatio in republica constat ac conservatur. Exinde enim illa oritur traditio *subjectiva*, seu sensus traditionalis, quo unaqueque societas ab alia discernitur, et in casu nostro sensum patefacit non solum Scripturæ, verum etiam traditionis *objektiva*, de qua disserimus (1).

6. Demum id ipsum agnoscere doctiores protestantes manifestum est; ut enim antiquiores omittimus Pearsonum (2), Grabium (3), aliosque non paucos qui intentatum nihil reliquerunt, ut suos adiarent ad traditiones admittendas (4), necnon Grotium, Thomam Smith, Jac. Basnagium, aliosque plures (quorum testimonia fuse resert Benedictus Bachinus [5]) qui Christum ipsum et apostolos identidem traditionibus Judeorum allusisse fatentur, quod pluribus exemplis ostendit Richardus Simonius (6); satis nobis erit unum aut alterum ex recentioribus in medium adducere. Itaque Planck : « Si reformatores, inquit, id omne previdissent quod includebatur in illo principio, quod Biblia sint fons unicis fidei, omnesque magni hujus principii conse-

(1) Cf. etiam hoc de argomento circa traditionum vim apud Hebraeos du Voisin, *Observations* ad proemium *Pugnacis fidei Ray*. Martini § 6. edit. Carpovia, a pag. 6. ad 190. Necnon Moehler, op. cit. tom. II, § 38, pag. 40. ubi sic in rem nostram inter cetera scribit : « Au surplus, quand notre divin Sauveur établit l'Eglise, son organe permanent, il ne fit que sanctionner une loi constante de l'ordre moral. Chaque nation porte un caractère distinctif. Euracné profondément, ce type est empreint dans la vie publique comme dans la vie privée, dans les lois comme dans le langage, dans les sciences comme dans les arts; ce type, en un mot, sépare tout un peuple de tout autre peuple. C'est le génie tutélaire, l'esprit régulateur qui fut légué des pères aux enfants; c'est ici le souffle vivifiant de tout le corps. »

(2) Cf. ejus *Vindicias epistolar. s. Ignatii* apud Cotelerium. *Patr. apostol.* tom. II, p. 258 seqq.

(3) Tum in *Spicilegio ss. Patrum et haereticorum* I. II. et III. seculi, Oxon. 1714. tum in edit. s. Irenei.

(4) In *Adnotatis ad consultationem Cassondri* opp. *Theolog.* edit. cit. tom. III, pag. 628. et alibi passim ibid.

(5) In *Epist. Polemicis*, tom. I, epist. II, § 12.

(6) In *Histoire critique du texte du Nouveau Testam.* Rotterdam, 1689. His plures alii adjici possent, cuiusmodi sunt *Scribenerus*, *Jewel*, *Thordyke*, *Collier*, *Sam. Parker*, *Bramhal*, *Dodwel*, *Waterland*, *Beveridge*, *Haremberg*, *Jarvis*, etc. apud Græg., *Hist. des sectes*, tom. IV, pag. 452 seqq. Klüpfel allegat alios autores protestantes qui adstruunt traditiones in op. *Institut. theolog. dogmatische*, Viena, 1807. tom. I, pag. 85. Johnes Hugues in sua edit. librorum s. Joan. Chrysostomi *De Sacerdotio*, Cantabrigia, 1712. ad traditionem configut ut adstruit adversus presbyterianos præminentiam episcoporum supra presbyteros, illorumque necessitatem, quod etiam presbyterie alii autores anglicani. Bullus Iustiniani traditioni, ut adstruit constantiam Filii in sua *Defensione fidei Nicæanae*, et in peculiari Tractatu de divinitate J. C. adversus Dan. Zickecum, eumque inscripti : *Primitiva et apostolica traditio dogmatica in Ecclesia catholica recepta de Jesus Christi Servatore Nostri divinitate*. Item in alio op. *Judicium Ecclesiæ catholice trium primorum ecclesiæ seculorum de necessitate credendi quod Dominus noster Jesus Christus sit verus Deus contra Sim. Episcopum aliosque. Londini, 1705. in qua editione accessere adnotata J. E. Grabe. Item Abraham Galvius lutheranus prof. Wittemberg. in op. *Scripta anti-sociana*, trib. volum. Ulmae, 1684. traditione pugnat heresim illam pestilentiam, quam tamen progenut protestantismus. Casaubonus eo quod traditionem magno in pectio habuerit male audit apud suos. Cf. *Perpetuïté de la foi*, tom. I, pag. 49. et tom. II, pag. 25.*

(7) In *Historia dogmatis lutherani*, vol. VI, p. 703.

(8) In op. *Philippus Melanchthon, doctor fidei*, Bonnæ, 1826.

(9) Cf. Esslinger opusc. cit. *Apologie de la religion catholique*, etc. § 2. Baro de Starck in *convivio Theodoli*; Moore, *Voyages d'un jeune homme irlandais*, etc. Paris, 1836. pag. 405 seqq.

(10) In *Historia dogmatis lutherani*, vol. VI, p. 703. Verum ex eo anno ulterius adhuc anglicani oxonienses progressi sunt, ut iam in prima bujus tractationis parte non uno in loco retulimus.

(11) Cf. Wiseman, *Dissertatione sullo stato attuale del protestantismo in Inghilterra*. Roma, 1837. Verum ex eo anno ulterius adhuc anglicani oxonienses progressi sunt, ut iam in prima bujus tractationis parte non uno in loco retulimus.

(12) Cf. Esslinger opusc. cit. *Apologie de la religion catholique*, etc. § 2. Baro de Starck in *convivio Theodoli*; Moore, *Voyages d'un jeune homme irlandais*, etc. Paris, 1836. pag. 405 seqq.

(13) Cf. Esslinger opusc. cit. *Apologie de la religion catholique*, etc. § 2. Baro de Starck in *convivio Theodoli*; Moore, *Voyages d'un jeune homme irlandais*, etc. Paris, 1836. pag. 405 seqq.

(14) Cf. Esslinger opusc. cit. *Apologie de la religion catholique*, etc. § 2. Baro de Starck in *convivio Theodoli*; Moore, *Voyages d'un jeune homme irlandais*, etc. Paris, 1836. pag. 405 seqq.

(15) Cf. Esslinger opusc. cit. *Apologie de la religion catholique*, etc. § 2. Baro de Starck in *convivio Theodoli*; Moore, *Voyages d'un jeune homme irlandais*, etc. Paris, 1836. pag. 405 seqq.

(16) Cf. Esslinger opusc. cit. *Apologie de la religion catholique*, etc. § 2. Baro de Starck in *convivio Theodoli*; Moore, *Voyages d'un jeune homme irlandais*, etc. Paris, 1836. pag. 405 seqq.